

PRZECIW GOTOWYM ODPOWIEDZIOM

Grażyna B.Tomaszewska

PRZECIW GOTOWYM ODPOWIEDZIOM

Literatura i dydaktyka literatury w czytelniczych spotkaniach

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2021

Recenzent
prof. dr hab. Ewa Jaskóła

Redaktor Wydawnictwa
Izabela Pałasz-Alwasiak

Projekt okładki i stron tytułowych
Anna Wołosiak

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-179-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel.: 58 523 11 37; 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49

Spis treści

Przeciw gotowym odpowiedziom: uwagi wstępne	9
---	---

I. NIEPOKOJE

1. Literatura a sacrum wykroczenia	25
Jak zabić lęk?	25
Ratunki zastępcze	30
Finał sacrum wykroczenia	35
2. Nierozstrzygnięty sąd... Hiobowe dylematy Mickiewicza	45
„Pobielać kłamstwa”	45
Hiobowy upór Mickiewicza	49
3. Ludzkie i boskie łązy w twórczości Mickiewicza	57
Łatwość łez	57
Woda i łązy	59
Ogień i łązy	66
Unia	70
4. Albo miecz, albo krzyż...	
Stanisław Grochowiak <i>Święty Szymon Słupnik</i>	73

II. APOKALIPSY:
JAWNE, UKRYTE...
(w lekcyjnym wolnym czytaniu)

Słowo wyjaśnienia	81
1. Akustyka, barwa i koncepcja proroka w Apokalipsie św. Jana	87
2. Apokalipsy ukryte: barwa, akustyka i koncepcja proroka w <i>Piosence o końcu świata</i> i <i>Piosence o porcelanie</i> Czesława Miłosza	95
Analiza tytułów utworów	99
Gdzie ten koniec świata?	102
„Piosenkowość” – codzienność...	106
Barwa i akustyka: <i>Piosenka o końcu świata</i> a typowa apokalipsa	108
Staruszek a prorok	112
Gdzie ta porcelana (<i>Piosenka o porcelanie</i>)?	114
Paradoks	117
Barwa i akustyka porcelanowej zagłady	118
„Prorok” porcelanowej zagłady	121
Kto słyszy?	123
„I żadnej o nich pamięci”?	123
Apokalipsy ukryte. Próba interpretacji porównawczej	127

III. „BIAŁE” ILUMINACJE

1. Iluminacyjne „tymczasem”: Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (Inwokacja)	131
Rytm i jego rozchwianie	132
Nietypowa inwokacja	132
Adresat	133
Nietypowa prośba	134
Obraz – iluminacja	136

Estetyka i metafizyka światła obrazów	139
Korespondencja	142
Problem czasu	143
Koncepcja ojczyzny	144
2. „...I popłoch i przepych i kłopot”. Podziw a hierarchia.	
Wisława Szymborska <i>Urodziny</i> ,	
Jan Kochanowski <i>Pieśń XXV</i>	147
Jak to ułożyć? Świat i dźwięk. Problemy z klasyfikacją	149
Dziwne rzeczowniki	155
Co to za święto?	156
Jak się bawić?	158
Inne kłopoty	159
Przepych z miarą i bez miary.	
Kochanowski – Szymborska	161
Bez granic? Podsumowanie	168
3. Władza białej magii: Czesław Miłosz <i>Zakłęcie</i>	171
Grzechy rozumu a grzechy serca	172
Rozum a serce w wierszu Miłosza	177
Zgoda i niezgoda	182
<i>Zakłęcie</i> a psalm	186
Tytuł utworu. Podsumowanie	192
Bibliografia	197
Nota redakcyjna	205
Indeks osobowy	207